

Okul Deneyimi II Dersine Yönelik Öğrenci Görüşlerinin İncelenmesi (Mersin Üniversitesi Örneği)

Candemir DEMİRCAN

Özet – Bu araştırmanın amacı, Okul Deneyimi II dersinin işleyişini, eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin bakış açısıyla ortaya koymaktır. Araştırmanın evrenini, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde, Okul Deneyimi II dersini alan tüm bölümler (5 bölüm, 122 kız, 84 erkek, toplam 206 öğrenci) oluşturmaktadır. Okul Deneyimi II dersine yönelik öğrenci görüşlerinin incelenmesi amacıyla, araştırmacı tarafından geliştirilen ve 41 sorudan oluşan Okul Deneyimi II: Öğrenci Görüşleri Anketi isimli anket kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler üzerinde istatistiksel analiz olarak aritmetik ortalama (\bar{x}); frekans (f) ve yüzde (%) yapılmıştır. Bulgulara göre, öğretmen adaylarının Okul Deneyimi II dersini eğitim programları içinde önemli bir noktada gördüklerine ve uygulama öğretmenlerine, uygulama okullarına ve uygulama öğretim elemanlarına karşı, dersin yürütülmesi konusunda olumsuz görüş taşıdıklarına ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Öğretmen yetiştirme programı, okul deneyimi II, öğretmen adayı, öğretmenlik uygulaması.

Abstract – Examining Pre-service Teachers’ Opinions about School Experience II Course (The Mersin University Sample) – The purpose of this study is to reveal the process of School Experience II Course based on the point of view of the senior students of Education Faculty. The data of the study was gathered from 206 (122 female and 84 male) students who attend to 5 different departments of Education Faculty in Mersin University. The data were gathered by using “School Experience II Course: Examining Pre-Service Teachers’ Survey (41 questions)” developed by the researcher. For the statistical analyses of the data the following tests were used: \bar{x} , f, %. The result of the study showed that pre-service teachers attached importance to School Experience II course in the curriculum. In addition, pre-service teachers have got negative attitudes towards practice schools, mentors and supervisors.

Key words: Curriculum of teacher training, School Experience II, pre-service teacher, practice of teaching..

Giriş

Eğitim fakültesi öğrencilerinin Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ilk ve orta dereceli okullarda yaptıkları öğretmenlik uygulaması dersleri (Okul Deneyimi I, Okul Deneyimi II ve Öğretmenlik Uygulaması), öğrencileri okul yaşamıyla tanıştırdığı ve öğrencilerin

Candemir Demircan, Araş. Gör., Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi, EPÖ Anabilim Dalı, 33169 Mersin, <endmrdmrcn@yahoo.co.uk>.

Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 3, Sayı 2, Aralık 2007, ss. 119-132.

Mersin University Journal of the Faculty of Education, Vol. 3, Issue 2, December 2007, pp. 119-132.

meslek yaşamlarına kadar geçen sürede onlara deneyim kazandırdığı için öğretmen yetiştirme programlarının önemli birer ögesi durumundadırlar. Çünkü “hizmet öncesi edinilen bilgi ve becerilerin gerçek bir meslek ortamında uygulanması oldukça önemlidir” (Berber ve diğerleri, 2005, s. 1). “Bu amaçla eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması sürecinde ‘Okul Deneyimi I’ ve ‘Okul Deneyimi II’ dersleri program kapsamına alınmıştır. Bundan böyle aday öğretmenlerin okullarda eğitim ortamında daha fazla pratik yapmasına önem verilmiş ve uygulama dönemindeki performanslarının düzenli ve sistematik olarak gözlenmesine olanak sağlayacak yeni araçlar geliştirilmiştir” (YÖK ve Dünya Bankası, 1998).

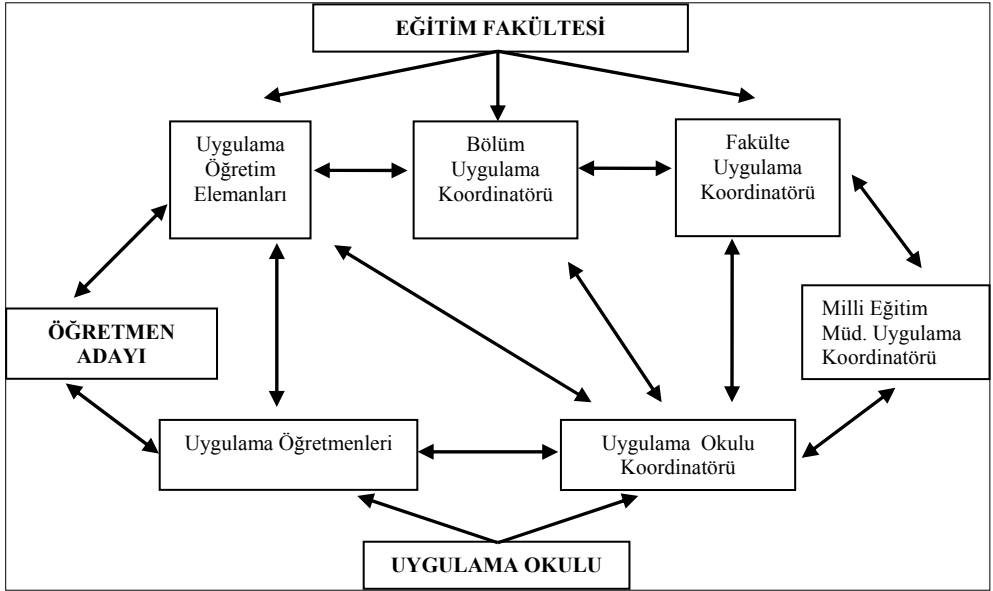
Okul Deneyimi II dersi, eğitim fakültelerinin Almanca öğretmenliği, beden eğitimi ve spor öğretmenliği, fen bilgisi öğretmenliği, Fransızca öğretmenliği, görme engelliler öğretmenliği, ilköğretim matematik öğretmenliği, İngilizce öğretmenliği, müzik öğretmenliği, resim-iş öğretmenliği, sınıf öğretmenliği, sosyal bilgiler öğretmenliği, Türkçe öğretmenliği bölümlerinde T-1, U-4, K-3; bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği bölümünde ise T-2, U-2, K-3 biçiminde 4. sınıfın ilk döneminde bir uygulama öğretim elemanı ve bir de uygulama öğretmeni rehberliğinde gerçekleştirilmektedir (YÖK 2006).

Okul Deneyimi II dersi ile öğretmen adaylarının;

- Bireysel ya da grup halinde çalışabilmeleri,
- Alan bilgisi, mesleki bilgi ve deneyimlerini arttırabilmeleri,
- Sınıf içi öğretimde kullanılabilecek kısa süreli etkinlikleri planlayabilmeleri,
- Öğrenme ve gelişim açısından öğrenciler arasındaki bireysel farkları tanıyabilmeleri,
- Okulda diğer öğretmenlerle verimli ve uyumlu biçimde çalışabilmeleri için gerekli becerileri kazanabilmeleri beklenmektedir (YÖK ve Dünya Bankası, 1998).

Öğretmen adaylarının yukarıda sıralanan hedeflere ulaşabilmelerine yardımcı olabilmek için çeşitli kişi ve kurumlar Okul Deneyimi II dersi boyunca aktif rol oynamaktadırlar. Bu kişi ve kurumların, öğretmen adayının dersin hedeflerine ulaşmasındaki rolleri ve birbirleriyle olan ilişkileri Tebliğler Dergisi’nin Ekim 1998/2493 no’lu sayısından yararlanılarak Şekil 1’de görüldüğü biçimde hazırlanmıştır.

Şekil 1’de yer alan tüm kişi ve kurumların ne derece istekli, aktif ve içten çalıştıkları, Okul Deneyimi II dersinin amaçlarına ulaşabilme durumunu olumlu ya da olumsuz yönde etkilemektedir. Çünkü Şekil 1’de yer alan aktörlerden herhangi birinin süreci aksatması, çalışmaların tüm verimliliğini doğrudan etkileyebilmektedir. Alakuş, Oral ve Mercin (2005) yapmış oldukları araştırmada, öğrencilerin, uygulama yapılan okulun yönetiminin, kendileri ile ilgilenme dercesine göre, Okul Deneyimi II uygulamasında yer alan etkinliklerin gerçekleşme düzeyine ilişkin algıları arasında anlamlı fark olduğunu saptamışlardır. Gömleksiz ve arkadaşlarının (2006) yapmış olduğu araştırmada ise öğretmen adaylarının, üniversitedeki öğretim elemanlarını dersi yürütme ve değerlendirme açılarından yeterli görmedikleri saptanmıştır. Bu açıdan yine

Şekil 1: Uygulama Okulu - Eğitim Fakültesi - Öğretmen Adayı Etkileşimi

aynı çalışmada öğretmen adayları, uygulama öğretim elemanlarının Okul Deneyimi II dersine yeterli ilgiyi göstermediklerini belirtmişler; aynı zamanda da Okul Deneyimi II dersinin işlenişine ve değerlendirilmesine ilişkin olumsuz bir bakış açısına sahip olduklarını vurgulamışlardır. Ünver (2003)'ün yapmış olduğu çalışmada ise eğitim fakültesi yöneticisi ve uygulama öğretim elemanının işbirliğini hangi konularda ve nasıl yapabileceklerine ilişkin yeterli bilgisi olduğunu ancak diğerlerinin ise bu konuda yeterli bilgisi olmadığı sonucuna varılmıştır. Bu durum da, Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği sisteminin doğru biçimde çalışmadığının göstergesidir. Harmandar ve arkadaşlarının (2000) hazırlamış olduğu bir başka çalışmada ise uygulamanın köy okullarını da kapsamı gerektiği; öğretmen adaylarının daha sık izlenmesi gerektiği üzerinde durulmuştur.

Uygulama öğrencisi, uygulama öğretim elemanı, uygulama öğretmeni, uygulama okulu ve eğitim fakültesi, Okul Deneyimi II dersinin merkezinde yer alan öğretmen adayının dersin hedeflerine ulaşabilmesinde Şekil 1' de sıralanan aktörler arasında, diğerlerine göre daha fazla ön plana çıkmaktadırlar. Buradan hareketle, ön plana çıkan bu aktörlerin, sorumluluklarını ne derece yerine getirip getirmediğinin araştırılması gerekmektedir. Öğretmen adaylarının Okul Deneyimi II dersi ile ilgili görüşlerinin saptanmasının, program uzmanlarına, eğitim fakültelerine, İl Milli Eğitim Uygulama Koordinatörlüğü'ne, uygulama öğretim elemanlarına ve uygulama öğretmenlerine katkı getireceği düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, Okul Deneyimi II dersinin işleyişini, Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi son sınıf öğrencilerinin bakış açısıyla ortaya koymak ve Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi son sınıf öğrencilerinin uygulama öğrencisi, uygulama öğretim elemanı, uygulama öğretmeni, uygulama okuluna yönelik görüşlerini araştırmaktır. Bu amaçla, aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır:

1. Eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin, Okul Deneyimi II dersi çerçevesinde uygulama öğretmenlerine yönelik görüşleri nasıldır?
2. Eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin, Okul Deneyimi II dersi çerçevesinde uygulama öğretim elemanlarına yönelik görüşleri nasıldır?
3. Eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin, Okul Deneyimi II dersi çerçevesinde 'Kendilerine' yönelik görüşleri nasıldır?
4. Eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin, Okul Deneyimi II dersi çerçevesinde uygulama okuluna yönelik görüşleri nasıldır?

Yöntem

Evren

Araştırmanın çalışma evrenini, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde 2006-2007 eğitim-öğretim yılında öğrenimlerini sürdüren son sınıf öğrencileri (Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde Okul Deneyimi II dersini alan tüm programlar, fen bilgisi öğretmenliği, İngilizce öğretmenliği, matematik öğretmenliği, sınıf öğretmenliği, Türkçe öğretmenliği) oluşturmaktadır. Okul öncesi öğretmenliği ve psikolojik danışmanlık ve rehberlik programları, 4 yıllık eğitim-öğretim programlarında, Okul Deneyimi II isimli bir ders olmadığı için evren dışı tutulmuştur. Bu durum aynı zamanda araştırmanın sınırlılığını oluşturmaktadır. Araştırmanın evreni ile ilgili ayrıntılı bilgi (öğrencilerin programlara ve cinsiyete göre dağılımları) Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1 incelendiğinde, çalışmanın evreninde en kalabalık grubu 63 kişi (% 31) ile Türkçe öğretmenliği bölümü öğrencilerinin oluşturduğu görülmektedir. Türkçe öğretmenliği bölümünü, 59 kişi (% 29) ile sınıf öğretmenliği bölümü öğrencileri izlemektedir. Çalışmaya katılan diğer öğrencilerin 15 tanesini (% 6) matematik öğretmenliği; 24 tanesini (% 12) fen bilgisi öğretmenliği; 45 tanesini ise (% 22) İngilizce öğretmenliği programına kayıtlı öğrenciler oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri, öğrencilerin, Okul Deneyimi II dersine yönelik görüşlerini saptamak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen Okul Deneyimi II: Öğrenci

Tablo 1: Araştırmanın Evrenine İlişkin Sayısal Bilgiler

<i>Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesinde “Okul Deneyimi II” dersini alan programlar</i>		<i>Cinsiyet</i>		<i>Toplam</i>
		<i>Kız</i>	<i>Erkek</i>	
Fen bilgisi öğretmenliği	<i>f</i>	7	17	24
	<i>% grup</i>	29	71	100
	<i>% cinsiyet</i>	6	20	12
İngilizce öğretmenliği	<i>f</i>	35	10	45
	<i>% grup</i>	78	22	100
	<i>% cinsiyet</i>	29	12	22
İlköğretim matematik öğretmenliği	<i>f</i>	11	4	15
	<i>% grup</i>	73	27	100
	<i>% cinsiyet</i>	9	5	6
Sınıf öğretmenliği	<i>f</i>	32	27	59
	<i>% grup</i>	54	46	100
	<i>% cinsiyet</i>	26	32	29
Türkçe öğretmenliği	<i>f</i>	37	26	63
	<i>% grup</i>	59	41	100
	<i>% cinsiyet</i>	30	31	31
Toplam	<i>f</i>	122	84	206
	<i>% grup</i>	59	41	100
	<i>% cinsiyet</i>	100	100	100

Görüşleri Anketi’nden yararlanılarak toplanmıştır. Anket, (1) uygulama öğretmeni, (2) uygulama öğretim elemanı, (3) uygulama öğrencisi, (4) uygulama okulu olmak üzere dört bölümden ve 18 olumsuz soru köklü, 23 olumlu soru köklü toplam 41 sorudan oluşmaktadır (anket ekte yer almaktadır).

Araştırmada kullanılan anket, araştırmacının ilgili literatürü taraması [Aksu (2000); Alakuş ve diğerleri (2005); Aycan ve diğerleri (2002); Aydın (2005); Azar (2003); Battal (1998); Berber ve diğerleri (2005); Buyurgan (2001); Çepni (1999); Çimer ve Çimer (2004); Gömleksiz ve diğerleri (2006); Gürdal ve diğerleri (2000); Harmandar ve diğerleri (2000); Korkmaz ve Akbaşı (2001); Kudu ve diğerleri (2006); Oğuz (2004); Oral ve Dağlı (1999); Özbek ve AYTEKİN (2003); Özdemir ve Çanakçı (2005); Selçuk (2000); Toprakçı (2003); Uslu (2001); Ünver (2003); Üstüner (2004); Yapıcı ve Yapıcı (2004)] ve Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi’nde çeşitli bölümlerde eğitim-öğretim gören ve Okul Deneyimi II dersini sürdüren 20 öğrenciden (12 Erkek, % 60; 8 Kız, % 40), Okul Deneyimi II dersi göz önünde bulundurularak karşılaştıkları problemleri yazmasının istendiği bir ön çalışma ile hazırlanmıştır. Anket sorularının saptanmasının ardından, oluşturulan anket, uzman öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda bir ön elemeden geçirilmiş; başlangıçta 71 sorudan oluşan anket, uzman görüşü alındıktan sonra 41 soruya indirilmiştir. 41 soruluk anketin pilot çalışması ise

yine Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi'nde çeşitli bölümlerde eğitim gören ve Okul Deneyimi II dersini sürdüren 20 öğrenci ile gerçekleştirilmiş; anket sorularının kolay anlaşılır olduğu ve anketin belirlenen düzeyde çalıştığı uzman görüşüyle saptanmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Okul Deneyimi II dersine yönelik öğrenci görüşlerinin incelenmesi amacıyla, araştırmacı tarafından geliştirilen Okul Deneyimi II: Öğrenci Görüşleri Anketi kullanılmış; elde edilen bulgular ilgili başlıklar çerçevesinde tablolar halinde verilmiştir. Veriler, 2005-2006 eğitim-öğretim güz döneminde, Okul Deneyimi II etkinliklerinin sonuçlanmasının ardından; final sınavlarından önce toplanmıştır. Araştırmada, betimsel istatistik kullanılmış olup; betimsel istatistikte ise “var olan durumu aynen resmetmek esas alınmaktadır” (Karasar, 1994:34). Veri toplama aracındaki olumlu soru köklü sorular “tamamen katılıyorum” için ‘5’; “katılıyorum” için ‘4’; “kararsızım” için ‘3’; “katılmıyorum” için ‘2’; “hiç katılmıyorum” için ‘1’; olumsuz soru köklü sorular ise “tamamen katılıyorum” için ‘1’; “katılıyorum” için ‘2’; “kararsızım” için ‘3’; “katılmıyorum” için ‘4’; “hiç katılmıyorum” için ‘5’ biçiminde puanlanmıştır. Bulguların, aritmetik ortalama (\bar{x}), frekans (f) ve yüzdeleri (%) hesaplanmıştır. Bulguların değerlendirilmesinde esas alınan ortalamalar için oluşturulan değer aralıkları “tamamen katılıyorum” için 4,20-5,00; “katılıyorum” için 3,40-4,19; “kararsızım” için 2,60-3,39; “katılmıyorum” için 1,80-2,59; ve “hiç katılmıyorum” için ise 1,00-1,79 olarak kabul edilmiştir (Taşdemir, 2003, s. 295).

Bulgular

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgular, araştırma problemlerine göre sırayla verilmiştir.

Öğretmen adaylarının uygulama öğretmenine yönelik görüşleri Tablo 2’de verilmiştir. Öğretmen adaylarının, % 43,6’sının “uygulama öğretmenini gözleyerek öğrencilerle nasıl sağlıklı iletişim kurabileceğimi öğrendim”; % 34,9’unun “uygulama öğretmeni, alan bilgisi açısından donanımlıydı”; % 35,4’ünün “uygulama öğretmeni, benden Okul Deneyimi II dersinin kapsamı dışında (fazladan derse katılma, sınıfı uygulama öğrencisine teslim etme) faaliyetler de istedi”; % 37,3’ünün “uygulama öğretmeni, bizleri ciddiye almadı”; ifadelerine “katılıyorum”; % 39,3’ünün “uygulama öğretmeni, beni okulun gündelik yaşamına sokmak için çaba sarf etti”; % 42,7’sinin “uygulama öğretmeni, sorumluluğunda çok fazla uygulama öğrencisi olmasından ötürü uygulamalarla ilgilenemedi”; % 39,3’ünün “uygulama öğretmeni, uygulama boyunca edindiğim yaşantıları değerlendirmemde yardımcı oldu” ifadelerine “katılmıyorum”; % 33,9’unun “uygulama öğretmeni, uygulama öğretmenliğini isteyerek yaptı”; % 43,2’sinin “uygulama öğretmeni, uygulama boyunca, öğretmenlik mesleğine dönük

Tablo 2: Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretmenine Yönelik Görüşleri

İfade	Seçenekler										\bar{X}
	Hiç katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen katılıyorum		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
1	24	11,6	25	12,1	31	15,0	90	43,6	36	17,4	3,40
3	70	33,9	62	30,0	40	19,4	22	10,6	12	5,8	2,24
4	25	12,1	31	15,0	47	22,8	72	34,9	31	15,0	3,30
8*	25	12,1	20	9,7	14	6,7	73	35,4	74	35,9	3,73
9	89	43,2	48	23,3	37	17,9	20	9,7	12	5,8	2,11
18	73	35,4	81	39,3	25	12,1	15	7,2	12	5,8	2,08
19*	34	16,5	88	42,7	42	20,3	31	15,0	11	5,3	2,50
23	50	24,2	81	39,3	37	17,9	28	13,5	10	4,8	2,35
35*	18	8,7	27	13,1	19	9,2	77	37,3	65	31,5	3,69
36	67	32,5	33	16,0	60	29,1	28	13,5	18	8,7	2,50
37	68	33,0	53	25,7	40	19,4	23	11,1	22	10,6	2,40

Not: * ile gösterilen sorular, ters puanlanmıştır.

özgüven kazanmamda yardımcı oldu”; % 32,5’inin “uygulama öğretmeni, öğretmenliği severek yapıyordu”; % 33’ünün “uygulama öğretmeni, ders araç ve gereçlerini etkin biçimde kullandı” ifadelerine ise “hiç katılmıyorum” biçiminde yanıt verdikleri bulunmuştur. Ayrıca ilgili boyutta öğrencilerin verdikleri yanıtlara göre en düşük aritmetik ortalamanın 2,08 olduğu, en yüksek aritmetik ortalamasının ise 3,73 olduğu görülmektedir.

Öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanına yönelik görüşleri Tablo 3’te verilmiştir. Öğretmen adaylarının % 47,5’inin “uygulama öğretim elemanının etkinliklerle ilgili önerilerinden yararlandım” ifadesine “katılıyorum”; % 36,8’inin “uygulama öğretim elemanı, Okul Deneyimi II dersini sürdürmekte isteksizdi”; % 32’sinin “uygulama okulunda anlatılanlar ile fakültede anlatılanlar birbiri ile çelişti” ifadelerine “tamamen katılıyorum”; % 36,4’ünün “uygulama boyunca, eğitim fakültesi uygulama okulunu önemsemi”; % 37,3’ünün “uygulama öğretim elemanının, okul deneyimi etkinlikleri hakkında bilgisi yoktu” ifadelerine “hiç katılmıyorum”; % 36,8’inin “uygulama öğretim elemanı, sorumluluğunda çok fazla öğrenci olması nedeniyle, uygulamalarla yeterince ilgilenemedi” ifadesine “katılmıyorum” biçiminde yanıt verdikleri bulunmuştur. Ayrıca öğretmen adaylarının “uygulama öğretim elemanı ile haftalık teori toplantılarını düzenli olarak yaptık” ifadesine %20,8 oranında “hiç katılmıyorum”; % 20,8 oranında “katılmıyorum”; % 16 oranında “kararsızım”; % 22,8 oranında “katılıyorum” ve % 19,4 oranında “tamamen katılıyorum” biçiminde yanıt verdikleri bulunmuştur. Ayrıca ilgili boyutta öğrencilerin verdikleri yanıtlara göre en düşük aritmetik ortalamanın 2,21 olduğu, en yüksek aritmetik ortalamasının ise 3,74 olduğu görülmektedir.

Tablo 3: Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretim Elemanına Yönelik Görüşleri

İfade	Seçenekler										\bar{X}
	Hiç katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen katılıyorum		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
2	20	9,7	31	15,0	27	13,1	98	47,5	30	14,5	3,40
12*	19	9,2	23	11,1	25	12,1	63	30,5	76	36,8	3,74
27*	18	8,7	29	14,0	34	16,5	59	28,6	66	32,0	3,61
28	75	36,4	48	23,3	32	15,5	28	13,5	23	11,1	2,39
33*	34	16,5	76	36,8	40	19,4	40	19,4	16	7,7	2,65
34	43	20,8	43	20,8	33	16,0	47	22,8	40	19,4	2,99
40*	77	37,3	64	31,0	26	12,6	17	8,2	22	10,6	2,21

Not: * ile gösterilen sorular, ters puanlanmıştır.

Öğretmen adaylarının uygulama öğrencisine yönelik görüşleri Tablo 4'te verilmiştir. Öğretmen adaylarının % 38,3'ünün "Okul Deneyimi II dersinde, yeterli çabayı göstermediğimden; dersin amaçlarına ulaşamadım"; % 46,6'sının "Okul Deneyimi II dersi ile öğrencilerin nelerden sıkıldığını, ders içinde nelerle uğraştıklarını ve derslere ilgisizliklerinin sebeplerini görme fırsatım oldu"; % 42,2'sinin "Okul Deneyimi II dersi ile öğrenci olarak ayrıldığım okulları, sosyo-ekonomik açıdan tanıma fırsatı buldum"; % 37,3'ünün "Okul Deneyimi II dersi ile eğitim fakültesi öğrencisi olduğumu hatırladım"; % 36,4'ünün "Okul Deneyimi II dersi, öğretmen-öğretmen, öğretmen-yönetici, öğretmen-öğrenci, öğretmen-veli ilişkileri konusunda bana deneyim kazandırdı"; % 34,9'unun "Okul Deneyimi II dersi ile öğretmenlik mesleğine ilişkin teori bilgilerimi pratiğe dökme fırsatım oldu"; % 46,6'sının "Okul Deneyimi II dersi, bir öğretilerde bulunması gereken nitelikleri görmemi sağladı"; % 43,2'sinin "Okul Deneyimi II dersi ile öğretmenlik mesleğinin düşündüğümde daha önemli olduğunu fark ettim"; % 36,8'inin "uygulama okuluna ulaşımında zorluklar yaşadım"; % 50'sinin "Okul Deneyimi II dersi ile öğretmen olarak çalışacağım okulların işleyişini ve mevcut yapısını tanıdım"; % 36,4'ünün "Okul Deneyimi II ders etkinlikleri, yeniden ele alınıp daha anlaşılır hale getirilmelidir" ifadelerine "katılıyorum"; % 49,5'inin "Okul Deneyimi II dersi ile öğretmenlerin eğitim alanındaki yenilikleri her zaman yakından takip etmeleri gerektiğini fark ettim"; % 40,2'sinin "uygulama sırasında fakülte'deki derslerimin yoğunluğu, okul deneyimi etkinliklerini gerektiği gibi gerçekleştirmediğimden engelledi"; % 52,4'ünün "uygulama okulunda bulunma statümüz daha net ve açık hale getirilmelidir. (öğrenci mi, öğretmen mi, öğretmen adayı mıyız?)" ifadelerine "tamamen katılıyorum"; % 33'ünün "uygulama okulunda, benden beklenen performansı, etkinlikler hakkında bilgiye sahip olamadığım için tam anlamıyla gerçekleştiremedim"; % 29,6'sının "Okul Deneyimi II ders etkinlikleri, bir dönem için çok fazlaydı" ifadelerine "katılmıyorum"; % 41,7'sinin "Okul Deneyimi II dersinin fakülte'deki teori dersine isteyerek katıldım" ifadesine "hiç katılmıyorum" biçiminde

Tablo 4: Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğrencisine Yönelik Görüşleri

İfade	Seçenekler										\bar{X}
	Hiç katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen katılıyorum		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
5*	11	5,3	20	9,7	24	11,6	79	38,3	72	34,9	3,87
6*	42	20,3	68	33,0	56	27,1	30	14,5	10	4,8	2,50
7	5	2,4	10	4,8	21	10,1	96	46,6	74	35,9	4,10
10	8	3,8	19	9,2	23	11,1	87	42,2	69	33,4	3,92
11*	8	3,8	26	12,6	35	16,9	75	36,4	62	30,0	3,76
13	12	5,8	36	17,4	35	16,9	77	37,3	46	22,3	3,53
14	8	3,8	12	5,8	10	4,8	74	35,9	102	49,5	4,21
15	16	7,7	42	20,3	33	16,0	75	36,4	40	19,4	3,39
16*	24	11,6	19	9,2	29	14,0	51	24,7	83	40,2	3,72
17	28	13,5	50	24,2	51	24,7	52	25,2	25	12,1	2,98
21	9	4,3	18	8,7	29	14,0	96	46,6	54	26,2	3,82
22	19	9,2	35	16,9	40	19,4	72	34,9	40	19,4	3,38
24	86	41,7	58	28,1	14	6,7	29	14,0	19	9,2	2,20
29	7	3,3	16	7,7	18	8,7	89	43,2	76	36,8	4,02
30*	11	5,3	24	11,6	26	12,6	76	36,8	69	33,4	3,81
38	13	6,3	23	11,1	30	14,5	103	50,0	37	17,9	3,62
39	37	17,9	61	29,6	56	27,1	27	13,1	25	12,1	2,72
41*	13	6,3	13	6,3	29	14,0	43	20,8	108	52,4	4,07

Not: * ile gösterilen sorular, ters puanlanmıştır.

yanıt verdiği görülmektedir. Ayrıca öğretmen adaylarının “uygulamaya başlamadan önce öğretmenlik yapamayacağımı düşünürken, okul deneyimi dersinden sonra fikrim olumlu yönde değişti” ifadesine % 24,2 oranında “katılmıyorum”; % 24,7 oranında “kararsızım” ve % 25,2 oranında “katılıyorum” biçiminde yanıt verdikleri bulunmuştur. Ayrıca ilgili boyutta öğrencilerin verdikleri yanıtlara göre en düşük aritmetik ortalamının 2,20 olduğu, en yüksek aritmetik ortalamının ise 4,21 olduğu görülmektedir.

Öğretmen adaylarının uygulama okuluna yönelik görüşleri Tablo 5’te verilmiştir. Öğretmen adaylarının % 39,3’ünün “aynı uygulama okuluna, farklı bölümlerden öğrenci gönderilmesi, kargaşaya neden oldu”; % 43,6’sının “uygulama okulundaki öğrenciler, beni ciddiye almadı” ifadelerine “tamamen katılıyorum”; % 33’ünün “uygulama okulunun idari bölümü, beni ciddiye almadı” ifadesine “katılıyorum”; % 41,7’sinin “uygulama okulunda gerçekleştirilen etkinlikler, uygulama okulundaki eğitim-öğretim faaliyetlerini aksattı” ifadesine “kararsızım”; % 34,4’ünün “uygulama okulu, okul deneyimi ile ilgili görevlerini yerine getirmekte istekliydi” ifadesine ise “hiç katılmıyorum” biçiminde yanıt verdikleri bulunmuştur. Ayrıca ilgili boyutta öğrencilerin verdikleri yanıtlara göre en düşük aritmetik ortalamının 2,30 olduğu, en yüksek aritmetik ortalamının ise 3,91 olduğu görülmektedir.

Tablo 5: Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretmenine Yönelik Görüşleri

İfade	Seçenekler										\bar{X}
	Hiç katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen katılıyorum		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
20*	21	10,1	20	9,7	22	10,6	62	30,0	81	39,3	3,78
25*	20	9,7	37	17,9	48	23,3	68	33,0	33	16,0	3,27
26*	20	9,7	13	6,3	22	10,6	61	29,6	90	43,6	3,91
31*	29	14,0	36	17,4	86	41,7	33	16,0	22	10,6	2,91
32	71	34,4	54	26,2	39	18,9	31	15,0	11	5,3	2,30

Not: * ile gösterilen sorular, ters puanlanmıştır.

Tartışma ve Yorum

Okul Deneyimi II dersini alan öğrencilerin bu dersin önemli bir boyutu olan “uygulama öğretmenine” yönelik olarak olumsuz bir görüş taşıdıkları görülmektedir. Bu boyutta yer alan ifadeler incelendiğinde uygulama öğretmenlerinin, uygulama öğrencilerine yönelik olarak onları derse katabilecek; okul yaşantısına ısındırabilecek; Okul Deneyimi II dersini istekli sürdürmelerini sağlayabilecek her hangi bir çaba göstermedikleri; uygulama öğretmenlerinin Okul Deneyimi II dersini isteksizce sürdürdükleri anlaşılmaktadır.

Okul Deneyimi II dersini alan öğrencilerin, “uygulama öğretim elemanına” yönelik görüşleri de uygulama öğretmenine yönelik görüşleri ile benzerlik göstermektedir. Bu boyutta yer alan ifadeler incelendiğinde uygulama öğretim elemanlarının öğrencilere, Okul Deneyimi II çerçevesinde yardımcı oldukları görülmektedir. Ancak uygulama öğretim elemanlarının grup danışmanlığı görevini sürdürmekte isteksiz oldukları da öğrencilerin görüşlerinin incelenmesinden anlaşılmaktadır. Bu sonuç Gömleksiz ve arkadaşlarının (2006) yapmış olduğu araştırmanın sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Söz konusu çalışmaya göre uygulama öğretim elemanının derse karşı ilgi düzeylerinin düşük olması aynı zamanda öğrencilerin derse ilişkin olumsuz tutum geliştirmelerine de neden olabilmektedir.

Öğrencilerin Okul Deneyimi II dersi çerçevesinde kendilerine yönelik görüşleri incelendiğinde, öğrencilerin bu ders ile kendilerini geliştirmeleri açısından yararlı sonuçlandığı saptanmıştır. Ayrıca öğrencilerin Okul Deneyimi II ders etkinliklerinin, yeniden ele alınıp daha anlaşılır hale getirilmesi gerektiğini belirtmeleri; uygulama sırasında fakültedeki derslerin yoğunluğunun, okul deneyimi etkinliklerini gerektiği gibi gerçekleştirmelerini engellemesi, dersin verimini etkileyen önemli birer saptama olarak ön plana çıkmaktadır.

Okul Deneyimi II dersinin uygulama okulu boyutunda ise öğrencilerin uygulama okuluna yönelik de olumsuz görüş taşıdıkları ortaya çıkmaktadır. Öğrenciler, aynı

uygulama okuluna, farklı bölümlerden öğrencilerin gönderilmesinin, kargaşaya neden olduğunu; uygulama okulunun idari bölümünün ise uygulama öğrencilerini ciddiye almadıklarını düşünmektedirler.

Sonuç

Aşağıda, araştırma bulgularına dayandırılarak, araştırmacı tarafından verilen öneriler yer almaktadır.

Uygulama öncesi: Okul Deneyimi II dersine yönelik olarak planlama önceden, bölüm bazında yapılmalıdır. Uygulama okulu seçiminde okulların da şartları-olanakları göz önünde bulundurulmalı; il bazında okul sayısı yeterliyse her sene aynı okullar, uygulama okulu olarak tercih edilmemelidir. Uygulama öğrencileri yaşadıkları yere en yakın okula gönderilmelidirler. Böylece zaman-emek-para açısında kazanım ortaya çıkacaktır. Ayrıca dönem öncesinde uygulama derslerine yönelik olarak planlamalar yapılırken her okula mümkün olduğunca az öğrenci gönderilmeye çalışılmalıdır. Uygulama öğretmeni seçiminde uygulama grubunun sorumluluğunu üstlenmeye istekli; öğrenciye okul yaşamını tanıtmaya; öğretmenlik deneyimini aktarmaya istekli öğretmenlerin seçimine öncelik verilmelidir. Bu durum ise dönem başlamadan önce Eğitim Fakültesi ile MEB İl Uygulama Koordinatörü Müdürlüğü' nün uyum içinde çalışması ile sağlanabilir. Uygulama öğretim elemanı seçiminde ise eğer şartlar uygunsuzsa öğretmenlik deneyimi olan; grubun sorumluluğunu almaya gönüllü; teori dersine yeterince zaman ayırabilecek öğretim elemanları ön planda tutulmalıdır. Ayrıca her öğretim elemanı, daha sağlıklı iletişim sağlanabilmesi için kendi bölümünde görevlendirilmelidir.

Uygulama sırasında: Okul Deneyimi II derslerine yönelik olarak yapılan ön planlamada yaşanabilecek sorunlar süreç boyunca belirli periyotlarda yapılacak bölüm toplantılarında ele alınmalıdır.

Uygulama sonunda: Okul Deneyimi II derslerine yönelik sonuçlar bölüm bazında yapılacak toplantılarla değerlendirilmeli; değerlendirmeler bir sonraki uygulama dersinin planlanmasında kullanılmalıdır. Bu değerlendirmeler aynı zamanda, diğer bölümlerle de fakülte bazında paylaşılmalıdır.

Kaynakça

- Aksu, M. B. (2000). Uygulamanın ikinci yılında okul deneyimi I dersinin değerlendirilmesi (İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği). *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 48-56.
- Alakuş, A. O., Oral, B. & Mercin, L. (2005). Güzel sanatlar eğitimi bölümü öğretmen adaylarının okul deneyimi II uygulamasına ilişkin algıları, *Milli Eğitim Dergisi*, 168, 143-155.
- Aycan, Ş., Arı, Ş., Türkoğuz, S., ve Yoldaş, C. (2002). Okul deneyimi uygulamalarının teknik eğitim fakültesindeki öğretmen adaylarına etkilerinin karşılaştırılması. V. Ulusal Fen Bilimleri ve

Matematik Eğitimi Kongresi, Eylül, 1170-1175, Ankara.

- Aydın, E. (2005). Öğretmenlik uygulaması dersi nasıl daha verimli hale getirilebilir? Eğitimde İyi Örnekler Konferansı 2005.
- Azar, A. (2003). Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşlerin yansımaları. *Milli Eğitim Dergisi*, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/159/azar.htm>, indirilme tarihi: 27 Kasım 2006.
- Battal, N. (1998). Okul deneyimi ve öğretmenlik Uygulaması etkinlikleri ne ölçüde gerçekleştirilmektedir? (Balıkesir Örneği). VII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, 9-11 Eylül 1998, Cilt: II, 451-458, Selçuk Üniversitesi. Konya.
- Berber, K., Özkan, H.H., ve Albayrak, M. (2005), Öğretmen adaylarının ilköğretim okullarında yaptıkları öğretmenlik uygulamasının yetişmelerindeki rolü. *Milli Eğitim Dergisi*, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/168/index3-berber.htm>, indirilme tarihi: 27 Kasım 2006.
- Buyurgan, S. (2001). Okul Deneyimi I dersi ile ilgili izlenimler. *Çağdaş Eğitim*, 274, 32-38.
- Çepni, S.; Ayaş, A.P. & Baki, A. (1999). Fakülte-okul iş birliği modelinin uygulanmasında karşılaşılabilecek temel sorunlar ve çözüm önerileri. III. Ulusal Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu Bildiri Kitabı, 1, 74-86.
- Çimer, A. & Çimer, S. O. (2004). Öğretmen adaylarının okullardaki uygulama öğretmenlerinin özellikleri hakkındaki görüşleri. V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi Bildirileri, 1247-1253, Ankara.
- Gömlüksiz, M. N.; Mercin, L.; Bulut, İ.; Atan, U. (2006). Okul Deneyimi II dersine ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri (sorunlar ve çözüm önerileri). *Eğitim Araştırmaları*, 23, 148-158.
- Gürdal, A.; Sağırılı, M & Üredi, L. (2000). Okul Deneyimi I'ın öğretmen adayı ve uygulama öğretmeni üzerindeki etkileri. VIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bilimsel Çalışmaları. Editör. Zafer Gökçakan. 01-03 Eylül 1999. Cilt:1. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Basımevi, 559-568.
- Harmandar, M., Bayrakçeken, S., Kıncal, R.Y., Büyükkasap, E., ve Kızılkaya, S. (2000), Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi'nde okul deneyimi uygulaması ve sonuçlarının değerlendirilmesi, *Milli Eğitim Dergisi*, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/148/1.htm>, indirilme tarihi: 27 Kasım 2006.
- Karasar, N. (1994). *Araştırmada rapor hazırlama*. (7. baskı), Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.
- Korkmaz, İ. ve Akbaşlı, S. (2001). Okul Deneyimi I çalışmalarının öğrenciler tarafından değerlendirilmesi. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5, 1-3.
- Koroğlu, H., Başer, N. & Yavuz, G. (2000). Okullarda uygulama çalışmalarının değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 85-95.
- Kudu, M.; Özbek, R. & Bindak, R. (2006). Okul Deneyimi I uygulamasına ilişkin öğrenci algıları (Dicle Üniversitesi Örneği). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(15), 99-109.
- Oğuz, A. (2004), Okul Deneyimi I dersinin öğretmen adayları üzerindeki etkileri. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11, 141-162.
- Oral, B. & Dağlı, A. (1999), Öğretmen adaylarının okul deneyimine ilişkin algıları. *Çağdaş Eğitim*, 254, 18-24.
- Özbek, Z.T. & Aytakin, F. (2003). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine bakış açıları ve öğretmenlik uygulaması dersinden memnuniyet durumları üzerine bir araştırma. *Çağdaş Eğitim*, 295, 31-39.

- Özdemir, A.Ş., ve Çanakçı, O. (2005). Okul Deneyimi I dersinin öğretmen adaylarının öğretim-öğrenme kavramlarına ve öğretmen-öğrenci rollerine bakış açıları üzerindeki etkileri. *İlköğretim-Online*, 4(1), 73-80.
- Selçuk, Ziya. (2000). *Okul deneyimi ve uygulama*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Taşdemir, M. (2003). *Eğitimde planlama ve değerlendirme*. Ankara: Ocak Yayınları.
- Toprakçı, E. (2003). Okul Deneyimi II dersinin teori ve pratiği. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 10, 146-152.
- Uslu, Z. (2001). Okul deneyimi derslerinin öğretmen adaylarına etkileri. *Çağdaş Eğitim*, 282, 29-35.
- Ünver, G. (2003). Öğretmenlik uygulamasında işbirliği. Gazi Üniversitesi, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1), 87-100.
- Üstüner, M. (2004). Geçmişten günümüze Türk eğitim sisteminde öğretmen yetiştirme ve günümüz sorunları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5, 7.
- Yapıcı, Ş. & Yapıcı, M., (2004). Öğretmen adaylarının Okul Deneyimi I dersine ilişkin görüşleri. *İlköğretim-Online*, 3(2), 54-59.
- YÖK/Dünya Bankası (1998). *Fakülte-okul işbirliği*. Ankara: Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi.

Ek: Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi II Dersine Yönelik Görüşleri Anketi

-
- 1 Uygulama öğretmenini gözleyerek öğrencilerle nasıl sağlıklı iletişim kurabileceğimi öğrendim.
 - 2 Uygulama öğretim elemanının etkinliklerle ilgili önerilerinden yararlandım.
 - 3 Uygulama öğretmeni, 'uygulama öğretmenliğini' isteyerek yaptı.
 - 4 Uygulama öğretmeni, alan bilgisi açısından donanımlıydı.
 - 5 Okul deneyimi II dersinde, yeterli çabayı göstermediğimden; dersin amaçlarına ulaşamadım.
 - 6 Uygulama okulunda, benden beklenen performansı, etkinlikler hakkında bilgiye sahip olamadığım için tam anlamıyla gerçekleştiremedim.
 - 7 Okul deneyimi II dersi ile öğrencilerin nelerden sıkıldığını, ders içinde nelerle uğraştıklarını ve derslere ilgisizliklerinin sebeplerini görme fırsatım oldu.
 - 8 Uygulama öğretmeni, benden okul deneyimi II dersinin kapsamı dışında (fazladan derse katılma, sınıfı uygulama öğrencisine teslim etme) faaliyetler de istedi.
 - 9 Uygulama öğretmeni, uygulama boyunca, öğretmenlik mesleğine dönük özgüven kazanmamda yardımcı oldu.
 - 10 Okul deneyimi II dersi ile öğrenci olarak ayrıldığım okulları, sosyo-ekonomik açıdan tanıma fırsatı buldum.
 - 11 Okul deneyimi II ders etkinlikleri, yeniden ele alınıp daha anlaşılır hale getirilmelidir.
 - 12 Uygulama öğretim elemanı, Okul Deneyimi II dersini sürdürmekte isteksizdi.
 - 13 Okul deneyimi II dersi ile eğitim fakültesi öğrencisi olduğumu hatırladım.
 - 14 Okul deneyimi II dersi ile öğretmenlerin eğitim alanındaki yenilikleri her zaman yakından takip etmeleri gerektiğini fark ettim.
-

-
- 15 Okul deneyimi II dersi, öğretmen-öğretmen, öğretmen-yönetici, öğretmen-öğrenci, öğretmen-veli ilişkileri konusunda bana deneyim kazandırdı.
- 16 Uygulama sırasında fakülteadaki derslerimin yoğunluğu, okul deneyimi etkinliklerini gerektiği gibi gerçekleştirmemi engelledi.
- 17 Uygulamaya başlamadan önce öğretmenlik yapamayacağımı düşünürken, okul deneyimi dersinden sonra fikrim olumlu yönde değişti.
- 18 Uygulama öğretmeni, beni okulun gündelik yaşamına sokmak için çaba sarf etti.
- 19 Uygulama öğretmeni, sorumluluğunda çok fazla uygulama öğrencisi olmasından ötürü uygulamalarla ilgilenemedi.
- 20 Aynı uygulama okuluna, farklı bölümlerden öğrenci gönderilmesi, kargaşaya neden oldu.
- 21 Okul deneyimi II dersi, bir öğretimde bulunması gereken nitelikleri görmemi sağladı.
- 22 Okul deneyimi II dersi ile öğretmenlik mesleğine ilişkin teori bilgilerimi pratiğe dökme fırsatım oldu.
- 23 Uygulama öğretmeni, uygulama boyunca edindiğim yaşantıları değerlendirmemde yardımcı oldu.
- 24 Okul deneyimi II dersinin fakülteadaki teori dersine isteyerek katıldım.
- 25 Uygulama okulunun idari bölümü, beni ciddiye almadı.
- 26 Uygulama okulundaki öğrenciler, beni ciddiye almadı.
- 27 Uygulama okulunda anlatılanlar ile fakültede anlatılanlar birbiri ile çelişti.
- 28 Uygulama boyunca, eğitim fakültesi uygulama okulunu önemsemi.
- 29 Okul deneyimi II dersi ile öğretmenlik mesleğinin düşündüğümünden daha önemli olduğunu fark ettim.
- 30 Uygulama okuluna ulaşımında zorluklar yaşadım.
- 31 Uygulama okulunda gerçekleştirilen etkinlikler, uygulama okulundaki eğitim-öğretim faaliyetlerini aksattı.
- 32 Uygulama okulu, okul deneyimi ile ilgili görevlerini yerine getirmekte istekliydi.
- 33 Uygulama öğretim elemanı, sorumluluğunda çok fazla öğrenci olması nedeniyle, uygulamalarla yeterince ilgilenemedi.
- 34 Uygulama öğretim elemanı ile haftalık teori toplantılarını düzenli olarak yaptık.
- 35 Uygulama öğretmeni, bizleri ciddiye almadı.
- 36 Uygulama öğretmeni, 'öğretmenliği' severek yapıyordu.
- 37 Uygulama öğretmeni, ders araç ve gereçlerini etkin biçimde kullandı.
- 38 Okul deneyimi II dersi ile öğretmen olarak çalışacağım okulların işleyişini ve mevcut yapısını tanıdım.
- 39 Okul deneyimi II ders etkinlikleri, bir dönem için çok fazlaydı.
- 40 Uygulama öğretim elemanının, okul deneyimi etkinlikleri hakkında bilgisi yoktu.
- 41 Uygulama okulunda bulunma statümüz daha net ve açık hale getirilmelidir. (öğrenci mi, öğretmen mi, öğretmen adayı mıyız?)
-